

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКСПЕРТИЗА ТВОРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Освітня програма «**Образотворче мистецтво**»

Першого (бакалаврського) рівня

Спеціальність **023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 8 _від “18 ”01. 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Експертиза творів образотворчого мистецтва
Викладач (-і)	Якимечко Микола Богданович – доцент
Контактний телефон викладача	+380679505937
Е-mail викладача	mykola.yakymechko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації із студентами проводяться відповідно до графіку розміщеного на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Програма навчальної дисципліни складається з семи тем, які охоплюють лекційні й семінарські заняття, а також самостійну роботу студентів. Основні поняття експертизи та атрибуції; гуманітарні й природничо-наукові методи та їх можливості при експертизі творів живопису; способи вивчення технології та техніки живопису; різновиди оригіналів, вторинних творів та фальсифікатів творів живопису.</p> <p>Навчальна дисципліна «Експертиза творів образотворчого мистецтва» пов'язана з іншими гуманітарними навчальними дисциплінами, які викладаються в інституті, зокрема «Історія України», «Історія мистецтв», «Музейно-галерейна справа та виставкова діяльність».</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Головним завданням курсу є навчання студентів теоретичним і практичним навичкам, які необхідні при роботі в галузі, що оперує культурними цінностями.</p> <p>Головна мета дисципліни «Експертиза творів образотворчого мистецтва» полягає у наданні студентам базових знань щодо сучасних методів досліджень творів мистецтва, які базуються на основах фізичної і прикладної оптики та відомих як неруйнуючі методи досліджень. Навчальна дисципліна знайомить з основними напрямками дослідження творів образотворчого мистецтва у різних аспектах – стилістичному, техніко-технологічному, стану збереженості; дає уявлення про комплексний підхід до проблематики експертизи та атрибуції, про специфіку експертизи творів живопису, графіки, скульптури та при проведенні мистецтвознавчих експертиз. Історичні відомості про експертизу творів образотворчого мистецтва; різновиди експертного дослідження творів живопису, скульптури, графіки; гуманітарні й природничо-наукові методи та їх можливості при експертизі творів образотворчого мистецтва. Ознайомлення студентів зі специфікою експертизи творів образотворчого мистецтва у сучасному світі та у минулому; набуття знань про основні напрямки експертно-атрибуційного дослідження; засвоєння різновидів дослідження творів станкового живопису, скульптури, графіки; набуття базових практичних навичок проведення експертного дослідження.</p>	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

10. Навички міжособистісної взаємодії.

ФК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.

ФК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

ФК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

Результати навчання

3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	40

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	4	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Історичні відомості про експертизу. Зміст понять «експертиза» та «атрибуція». Роль експертно-атрибуційної діяльності у сучасному світі.	2	4	
Тема 2. Експертна діяльність у галузі образотворчого мистецтва в Україні. Реставраційний метод дослідження творів мистецтва.	2	4	
Тема 3. Різновиди порівняльного аналізу. Типологія творів за ознакою автентичності.	2	4	
Тема 4. Аналіз техніки і технології творів класичного та сучасного живопису.	2	4	10
Тема 5. Методологія проведення експертизи творів живопису. Визначення понять «оригінал» і «вторинний твір».	2	6	10
Тема 6. Фальсифікування творів живопису та його різновиди.	2	6	10
Тема 7. Методологія проведення експертизи творів графіки (високий, плоский і глибокий друк) та скульптури.	2	8	10
	14	36	40
6. Система оцінювання дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання з навченої дисципліни проводиться з метою перевірки знань і вмінь студентів, виявлення якості засвоєних компетентцій, формування рейтингу успішності. Оцінювання результатів навчання відбувається на принципах систематичності, об'єктивності та прозорості.</p> <p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника. Оцінювання результатів навчання відбувається згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти визначені у Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf</p>		

Семестровий (підсумковий) контроль з дисципліни «Експертиза творів образотворчого мистецтва» проводиться у формі заліку. Навчання оцінюється за 100 бальною шкалою.

Шкала оцінювання			
Університетська	Національна		Шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25			Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінювання результатів навчання з дисципліни передбачає поточне оцінювання на практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Загальна система розподілу балів за різні види робіт

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	70
Самостійна робота	30
Заг. к-ть	100

Вимоги до письмової роботи

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами самостійної роботи. Самостійна робота передбачає виконання студентами завдань до тем згідно силабуса. Це завдання пов'язані із роботою із словниками, виконанням рефератів, презентацій тощо.

Конвертація балів за самостійну роботу:

Національна шкала оцінювання	Конвертація у бали
5	30
4	25
3	15
2	-

<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичні заняття передбачають вивчення студентами тем згідно силабуса. Студенти усно та письмово відповідають та обговорюють питання відповідної теми заняття, готують наукові виступи, проходять тестування.</p> <p>Система оцінювання практичних занять визначена у Положенні про «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника».</p> <p>Конвертація балів з навчальної дисципліни за кожен тему практичного заняття:</p> <table border="1" data-bbox="616 752 1505 981"> <thead> <tr> <th>Національна оцінювання</th> <th>шкала</th> <th>Конвертація у бали</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5</td> <td></td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td></td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали	5		10	4		8	3		5	2		-
Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали														
5		10														
4		8														
3		5														
2		-														
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умови допуску до підсумкового контролю визначаються в Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozhenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf) та згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Студент допускається до семестрового контролю при відсутності пропусків занять та виконанні усіх видів робіт передбачених силабусом навчальної дисципліни.</p>															
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Вивчення дисципліни передбачає залік в кінці семестра.</p> <p>Залік виставляється на останньому занятті. Оцінка у 100 – бальній шкалі формується як сума балів за практичні заняття та самостійну роботу студента.</p>															

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами письмових робіт: письмових тестових завдань, експрес-опитувань на практичних заняттях тощо.

Академічна доброчесність:

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО:

1. Положенні про запобігання академічному плагіату (нова редакція) у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально- і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

2. Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція), <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та порядок роботи;

3. Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція), <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf>, в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски занять здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих завдань (проектів, презентацій, рефератів) та опрацювання літератури із лекційних курсів.

Додаткові бали

Додаткові бали здобувачі освіти можуть отримати за написання рефератів, поглиблене вивчення певних питань за додатковою літературою з лекційних курсів; виконання додаткових завдань із практичних занять.

За рішенням кафедри здобувачам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів тощо, можуть присуджуватися додаткові бали.

Неформальна освіта

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

1. Рекомендована література

1. Андріанова О., Біскулова С., Живкова О., Тимченко Т., Чуєва К.. НАука. МИстецтво. СТудії. Освіта. Технологічні дослідження творів мистецтва з колекції Музею Ханенків: Методичний посібник. Київ. Фенікс, 2019. 40 с.
2. Андріанова О., Біскулова С., Перевальський В., Чуєва К., Шостак О. НАука. МИстецтво. СТудії. Освіта. Технологічні дослідження творів європейської графіки з колекції Музею Ханенків: Методичний посібник. Київ. Фенікс, 2020. 60 с.
3. Андріанова О. Технологічні дослідження в структурі мистецтвознавчої експертизи. Український мистецтвознавчий дискурс : колективна монографія / За заг. ред. д. іст. н. В. В. Карпова; НАКККІМ. Рига : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2020. С.20–70.
4. Гайдай О. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с
5. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Київ. Ліра. 2021. 182 с
6. Кузенко П.Я. Музейно-галерейна справа та виставкова діяльність. навчальний посібник. Івано-Франківськ. Ярина. 2021. 168 с.
7. Марінкола М., Каржер Л. Консервація середньовічної дерев'яної поліхромної скульптури: Історія, теорія, практика. Київ. Родовід, 2024. 320 с.
8. Марцин С., Нестеренко Н., Сучасні музейні практики: Методичні рекомендації до навчальної дисципліни. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. 13 с.
9. Москвічова Ю. Історія мистецтв у контексті світової культури : навчально-методичний посібник : у 3-х т. Т. 1. Херсон. ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 292 с.
10. Салата О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця. ТОВ Нілан-ЛТД, 2015. 164 с.
11. Тимченко Т. Експертиза творів образотворчого мистецтва: живопис. Київ. НАКККІМ, 2017. 120 с.

Викладач _____доцент Якимечко М.Б.